

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa C. P.

przeciwko R. S.A. w W.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 lipca 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 kwietnia 2015 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 120 (sto dwadzieścia) zł kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. oddala wniosek pełnomocnika powoda o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Zaskarżając wyrok w całości, pełnomocnik powoda wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparł na przesłance przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia funkcjonującym na rzecz państwa, a więc w interesie publicznym. Stoi ona przede wszystkim na straży wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego. Sąd Najwyższy już w okresie obowiązywania kasacji, będącej zwyczajnym środkiem odwoławczym, podkreślał, że podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jursprudencji (postanowienie z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, nie jest trzecią instancją sądową. Sąd kasacyjny nie sędzi sprawy, lecz rozpoznaje skargę kasacyjną w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienie prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Ograniczenia środków zaskarżenia są znane współcześnie w różnych ustawodawstwach. Są one zgodne z zaleceniami Rady Europy, które zmierzają do ograniczenia liczby instancji oraz zezwalają na wprowadzenie środków ograniczających dostęp do sądu najwyższego szczebla. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołując się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, już w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, iż ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne ani z Konstytucją, ani z postanowieniami wiążących Polskę konwencji międzynarodowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1998 r., I PZ 54/97, OSNAPUS 1999, nr 3, poz. 92, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1998 r., I PZ 67/98, OSNAPUS 2000, nr 2, poz. 65 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r. III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53). Takie stanowisko wyraził również Trybunał Konstytucyjny (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK Zbiór Urzędowy 2000, nr 5, poz. 14).

Nie zachodzi wskazana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Powołanie się na tę przesłankę wymaga - jak wyjaśniono w orzecznictwie - wykazania, że zaskarżony wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy i dłuższych badań lub dociekań. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (por. postanowienie z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 197/02, OSNC 2004 r., nr 3, poz. 49). Uzasadnienie omawianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera - w konfrontacji z motywami

rozstrzygnięcia - przekonujących argumentów, że zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem przepisów prawa (art. 13 § 1 w związku z art. 479³⁶, art. 479³⁶, art. 200 § 1 w związku z art. 201 i art. 189 k.p.c.) lub podstawowych zasad prawa, uzasadniającym oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w wyżej przedstawionym rozumieniu. Nie ma podstaw do przyjęcia, że powód domagał się w sprawie - jak twierdzi w skardze kasacyjnej - ustalenia przez sąd na podstawie art. 189 k.p.c. istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Z akt sprawy wynika bowiem jednoznacznie, że skarżący wniósł pozew, który oznaczył jako „powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone”, i skierował go do „Sądu Okręgowego w W. XVII Wydział - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumenta”; nie wynika z niego, aby miał on zainicjować inną sprawę niż o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Charakter sprawy nie był też kwestionowany w apelacji powoda, domagał się on w niej uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu - Sądowi Ochrony Konkurencji i Konsumenta albo wydania wyroku reformatoryjnego „przez uznanie zaskarżonych klauzul za niedozwolone i wpisania tychże klauzul do rejestru klauzul niedozwolonych”.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c., art. 98 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.). Oddaleniu podlegał wniosek pełnomocnik powoda o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. W orzecznictwie jest ugruntowany pogląd, że czynności pełnomocnika procesowego ustanowionego z urzędu, które nie odpowiadają wymaganiom profesjonalizmu, nie uzasadniają przyznania mu od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 123, z dnia 18 marca 1999 r., I CKN 1046/97, OSNC 1999, nr 10, poz. 178, i z dnia 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41). Taka sytuacja zachodzi w sprawie, wniesiona skarga kasacyjna została bowiem oparta na założeniu, oderwanym od okoliczności sprawy, że przedmiotem sporu było inne żądanie niż zgłoszone w pozwie.

